

DEBRECENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A MAGYAR IRODALMI ÖNKÉPZŐ-TÁRSULAT.

Mindennemű, akár a szerkesztőséget,
akár a kiadóhivatalt illető küldemény
a főiskolába címzendő.

Megjelenik: havonként kétszer.

Felelős szerkesztő:
SIPOS BÉLA.

Főmunkatársak:
ADY ENDRE — KISS ÁRPÁD.

Kiadóhivatal főnöke:
MOHÁCSY JÁNOS.

Előfizetési ár:

Egész évré 3 frt, félévre 1 frt 50 kr,
negyedévre 75 kr.

Egyetemi és akadémiai hallgatóknak,
önképzőköröknek

egész évre 1 frt 50 kr, félévre 75 kr.

Egy szám ára: 10 krajcár.

A budapesti „Egyetemi-kör.”

Az „Egyetemi-kör“-t bezárták, mert politizált. A kör elnöke lemondott, mert politika nélkül nem elnökösködhetik. Az ifjúságot nem bántja a kör sorsa, mert tovább politizálhat. Mi itt lenn várjuk az „Országos diák-szövetség“-et; várjuk, de hasz-talan, mert odafent az „Egyetemi-kör“ vezetői el-politizálták.

Ezek a tények.

Gondolkozzunk felettök egy kissé.

A politikai helyzet olyan, mely a nemzet min-den organumának közreműködését megkívánja.

Az egyetemi ifjúság, melynek állásfoglalási jogát elvitatni nem lehet, belevetette magát a pár-tok küzdelmeibe. Állást foglalt!

Helyesen-e vagy nem, — arról lehet vitat-kozni.

Mi itt lenn nem politizálunk, mégis van mis-siónk. Az ideál nem mindig politikai elv s a poli-tika egyik formájában sem valami ideális.

No de e felett ne vitatkozzunk!

A pesti egyetemi ifjúság részt kért a politiká-ból s voltak előzékeny úri emberek, kik ezt a részt kegyes szívvvel megadták.

Meg vagyok győződve, hogy az ifjúságot ne-mes idealismus, lángoló hazaszeretet, igazi lelkesedés vezette, de ha a látszat más motívumokat is mutat, ki tehet róla?

Ez még nem lett volna baj. Az ifjúságnak ha-sonló szereplése mindig volt. Sajátja ez az ifjui hevülékenységnak.

De miért vitték be a politikát az egyetemi körbe. Miért kockáztatták evvel az egész ifjúság

érdekeit s ezek között a legvitalisabbat: a diák-szövetség sorsát?

Ne vádoljon senki e kérdésért opportuniz-mussal.

Vannak olyan érdekek, melyeket kockáztatni semmiféle célért nem szabad. Annyival inkább, mert ez a szövetség az, mely biztositná épen az ifjúság állásfoglalásának eredményét, véleményé-nek súlyát, gondolkozásának függetlenségét.

Ezt a célt eltéveszteni könnyelműség, valóság-os bűn.

De az „Egyetemi-kör“-nek nagyobb baja is van.

Nagyon jól emlékszem a „Reform-párt“ meg-alakulására.

Nagyon megörültünk mi annak ide lent.

Elvei, kitűzött céljai mind meghódítottak ben-nünket s lelkünkben örültünk, mikor ez a párt győ-zelemre jutott.

Azóta sem volt okunk örülni.

A szép elvekből, ígéretekben csak egy való-sult meg: a zsidókat már nem ütik.

No hát ez is eredmény!...

De talán nem nagyon sok?...

Mit váltottak be a többi ígéretből?

Semmit!

Azért nem az elveket okozzuk.

A vezetők a hibásak.

Még mindig a győzelmi mámort élvezik. A mámor pedig nem szül gondolatokat.

Az új s már lemondott elnökről, *Ludwig* úrról azt kell tartanunk, hogy a pártnak egyik kitünő-sége s mégis e kitűnő férfiú programjának melyik a legkiemelkedőbb része?

— Az „Országos Diák-szövetség“?

Nem!

— Diák-konzulátusok?

Nem!

— Egyetemi otthon?

Nem!

— A „Menza“ fejlesztése?

Nem!

— A pnsztaszeri emlék?

Nem!

— Thea-estélyek meghonosítását tartotta a legelső ifjusági eszmének a tisztelt exelnök ur!

Hallják az urak odafent!

Mi eredményt akarunk, nem parádét. Haladást és nem politikát. Munkálkodást és nem barátságos thea estélyeket.

Ide lent már zugolódnak és kezdenek igazat adni az ifjusági ügyek egyik jó ismerőjének, aki egy mondásával az egész vidéki ifjuság hangulatát tolmácsolja.

Evvel a nyilatkozattal végzem én is reflexióimat s ajánlom ezt az egyetemi vezetőség figyelmébe:

„Inkább üssék a zsidót, csak dolgozzanak is valamit!“

Vigyázni kell, ne hogy ez a röpke nyilatkozat programunkká váljék!

Ady Endre.

Az ifjuság társadalmi helyzete.

Egyik debreceni politikai napilap hasábjain a debreceni akadémia ifjuságát, a D. F. Lapokat s az ifjusági egyesületeket erős kritika alá veszi egy joghallgató kollegám. Nem vonom kétségbe, hogy nemes lelkesedés, a reform vágy adta kezébe a tollat, de hogy cikke tévesztett alapon áll, azt be kell látnia. Fél esztendeje van Debrecenben, ennyi idő alatt pedig nem ismerhette meg annyira a debreceni viszonyokat, hogy ítélhessen elevenek és holtak felett. Cikkére akkor fogok válaszolni, ha véget ér, most csak egyes nagyobb tévedésre reflektálva mondok el egyet-mást épen az ő általa kicsinyelt társadalmi helyzetünkről.

A debreceni akadémia ifjusága nagyon meg lehet elégedve azzal a pozícióval, melyet az utóbbi években vezetőinek folytonos munkájával elért. A debreceni közönség ma már bizalommal tekint az akadémiára, s számot tevő elemnek tekinti azt az ifjuságot, melyről pár év előtt csak annyit tudott, hogy lelkes, derék, nagyratörő.

Az utolsó két esztendőben fokozatosan emelkedett az ifjuság tekintélye. A miről ezelőtt csak álmodoztunk, a ma már testet öltött valóság. Az ifjuság ma Debrecenben társadalmi tényező, melyet

TÁRCA.

Két dal.

— Ady Endre. —

I.

*Eltagadom, hogyha kérdik:
Elmult minden, nem szeretlek.
Ugy fáj ez a képmutatás,
Ugy fáj ez az én szívemnek.*

*De mit tegyek? Hivalkodjam
Bánatommal a világnak?
Vagy lenézve, kinevetve
Siránkozzam még utánad?...*

*...Rejtve hordom szívem mélyén
Féltem, fájón a nagy titkot,
Hogy feledni el nem tudlak,
Hogy nem leszek soha boldog!*

II.

*Láttalak a multkor,
Mosolyogva néztél,
Épen úgy, mint akkor,
Mikor megigéztél.
Vérpiros ajkaid
Mosolyogni kezdtek,
— Olyan bájos voltál,
Mint mikor azt sugtad:
„Édesem szeretlek!“*

*Láttalak a multkor,
Mosolyogva néztél,
Gyönyörű vagy most is,
De meg nem ígéztél.
Vérpiros ajkaid
Mosolyogni kezdtek,
— Olyan bájos voltál,
Mint mikor hazudtad
Ezt a szót: „szeretlek!“*

a nagyközönség soha sem téveszt szem előtt. Ma már határozottan számítanak az ifjuságra, s bevonják minden olyan nagyszabású ünnepségbe, melyet Debrecen város közönsége, vagy Debrecen tekintélyes irodalmi egyesülete a Csokonai Kör rendez. A 97. októberi királyünnepen az ifjuság ott ünnepelt karöltve Debrecen városával. A félszázados márciusi ifjusági ünnep Debrecen város ünnepe volt, az országos tanárgyűlésen több mint harminc akadémiai hallgató volt rendező bizottsági tag. — 1898. augusztus második ünnepén a város küldött-ségileg képviseltette magát. A színészet 100 éves jubileumán 5 akadémiai polgár volt beválasztva a város legelőkelőbb embereiből alakult ünnepély-rendező bizottságba. A jelen iskolai év minden ünnepélye oly fényes közönség előtt folyt le, mint még soha. Eddig is látogatta a nagyközönség ünnepélyeinket, de az a rész, mely tulajdonképen a szellemi és vagyon aristokrátiát képezi Debrecenben, távol maradt. És az idén láthatta mindenki, ott volt a város közönségének ez az eleme is s igazi örömmel nézte minden egyes alkalommal az ifjuság szereplését. Jótékonycélu előkelő multságokon a debreceni jogászok mindenütt mint rendezők szerepelnek s a három jogász estély is fényes sikerűnek ígérkezik.

Ezzel ellentétbe felállithatnám, hogy három-

négy évvel ezelőtt az ifjuságot számba sem vették, esetről-esetre be tudnám igazolni, hogy a vezető férfiak megelégedtek azzal, ha a főiskolai ifjuság kivánalmait elégitették ki. Ép azért találok különösnek, hogy most, mikor minden vonalon haladunk, tekintélyünk szilárdul, legyünk elégedetlenek s cikkezzünk reform kérdéseinkről a nagy közönség előtt.

Soha sem vontam kétségbe, hogy a főiskolai ifjuság beléletében egy és más dolgok orvoslást várnak. De hogy ezért már azt a szigorú konzekvenciát hirdessük világszerte, hogy ifjuságunk beteg, tekintélye megrendült, sietni kell a segítséggel, mert elvesz, a legerősebben helytelenitem.

Ha most, mikor tényleg van tekintélyünk, kezdünk el siránkozni, s állapotunkat sötét színekkel rajzolni, biztosak lehetünk, hogy rövid időn belül kacagni fog mindenki rajtunk.

A mi orvoslandó, végezzük el csendben, rövidesen. Reformáljuk ifjusági egyesületünket. Ott, hol meglankadt a munkakedv, frissítsük fel, de e miatt ne panaszkodjunk tekintélyünk hiányairól. Rosz orvos az, ki a beteget rémitgeti, az meg azután, ki jelentéktelen bajt halálos betegségnek jelent ki, — megérdemli, hogy elvegyék diplomáját.

A „Debrecen“ napi lapban világot látott cikk írója is ilyen rosz orvos. Ő meg pláne félre ismeri

Hazugságok.

(Talált naplólevelek.)

Történetet mondok, a mai időknek valót, a mikor az eszményiség piedesztáljára emelt ideálokat mind-mind lerombolják az emberek, a mikoron csak az önzés, az érdek lihegteti a kebleket, az dobogtatja a sziveket, az ad fényt a szemekbe és ugyanaz szólaltatja meg az ajkakat.

Történetet mondok ez időknek valót. Hallga csak, hallga... A mesét nem az én fantáziám szötte találtam, ott találtam az életkrónikákban.

I.

Egy csöpp leánnyal találkoztam otthon évekké ezelőtt.

Lilinek hívták s hasonlatos vala mindenben a Hervé Lilijéhez, a búbájós Lilihez.

A fővárosból kerültem vissza, az egyszerű falusi lakba. az utolsó szünetidőre a diploma előtt.

A leány aligha volt több tizenöt évesnél és naiv vala az elképzelhetlenségig.

A fejem tele volt dohányfüsttel, a fővárosi kávéházakban tivornyák közepette szivtam magamba és ez a füst megfogta egy kissé a lelkemet is, kábult volt az agyam a zajos élettől, az idegeim elgyengültek a kétségbeesésig.

Testben és lélekben összegyűrődve vonszoltam magamat a falusi, tiszta levegőre. Mikor először megpillantottam az ismerős ákácokat, a melyeket az első virágzás pompája borított el, éreztem, hogy itt a puszta levegőn egészen más ember leszek. Csak felejtetni nem tudtam.

Pedig feledni akartam, — volt okom elfelejtetni egy női arcot, mely rég belemarta már magát a szivembe.

Akkor került elélem egy másik arc, egy ártatlan gyermek üde, kék szeme, a Lilié, a ki tiszta volt, akár az ozóndus levegő, akár a hajnalon hasadt harmatos virág.

Foglalkozni kezdtem a leánnyal, a kinek ki-

a bajt. Tekintélyünk csökkenéséről beszél, mikor erről szó sincs mikor az ilyen erős soha sem volt. Ugy látszik, sokat, igen sokat kell még neki látni, hallani, tapasztalni, hogy objectiv bírálatot mondjon egy és más dologról.

A mi társadalmi helyzetünk olyan, a minő nincs egy vidéki akadémián sem. Ha egy és más ember nincs is vele megelégedve, arról az összeség nem tehet, mert hiszen régi dolog, hogy egy véleményen minden ember nem lehet. Mig mi állunk az ifjuság élén, nyugodt lelkiismerettel mondhatjuk, hogy megtettük kötelességünket, a kik utánnunk jönnek, tegyenek többet, s mi biztosítunk mindenkit, hogy az első elismerő szót tőlünk kapják.

Sípos Béla.

„Ad-res“ . . .

(Folytatás.)

Fennen hirdettük hazafiui nagy örömünket s egyes lelkes ifjuság vezérek, meg örömkönyekre is fakadtak, hogy megértük 48 március idusának 50 éves évfordulóját. — Nagy lelkesedéssel kezdtünk az ünnepeleshez, hogy igazi örömmel üljük meg történelmünk e nagy napjának jubileumát s ezzel is igyekezzünk lerónni honfiui hálánkat ama

nagy napot létrehozó tüneményes alakok iránt. — S ha most kezünkbe veszünk egy akkori lapot, mely a többi ünnepség keretében a mi szerény ünnepélyünkéről is tudomást vesz és dicsérve az ifjuság mozgalmát, lelkes szavakkal emlékezik a főiskola emlék-ünnepélyéről, feltüntetvén, hogy méltóan az ő kollégium tradícióihoz adtunk kifejezést örömkönynek — egészen lehiggadt kedélylyel nemde azt mondjuk a tudósításra, hogy ha az, az ünnepély lefolyását hűen adja vissza, méltóan ünnepeletünk. De vajjon elmondhatjuk-e ezt? Hiszen ezt az ünnepélyt is — mint általában a többit — az ifjuság kisebbsége rendezte, mig a túlnyomó rész nem-hogy jelenlétével az ünnepség magasztos voltát emelte volna, sőt megint távol tartotta magát.

Hálás szívvel megemlékezett a „Jogász Önképző kör“ Domokos Lajos volt debreceni főbíró-ról is egy szép ünnepélyben, de — bár Domokos Lajos kollégiumunk egyik alapvetője volt — mégis ezen is az ifjuság megbotránkoztatón kevés számmal jelent meg.

Vajjon mindezeknek okát miben kell keresnünk? — Nem másban, mint az ifjuság hideg közönyében. Annyira közönyös az ifjuság az ilyen szép dolgok iránt, hogy megdöbbenve kell konstatálnunk, hogy az ifjuság túlnyomó részében kihalt az érzék a történelmi mult, az ideális célok megvalósítása

vánatos volt a gömbölyűsége és megvesztegető az ártatlansága.

Játszottam a tűzzel és megégettem a kezemet.

A leány, ki maga volt az életkedv, a játszi pajkosság, egyszerre csak nem makrancoskodott többé.

Álmodozó lett s veszedelmes az, ha a leány-lelek álmodozni kezd.

A szünidő végén, alig pár nappal elutazásom előtt történt, hogy szénaillatos, halk, langyos alkonyon az elválásról beszélgettünk.

Csacska száján némaság ült, szótlánul figyelt minden szavamra. Halántékán megdagadtak az erek, keble szabálytalan pihegéséből is észre lehetett venni, hogy lelke nagy vívódásokon megy keresztül.

Egyszerre csak oda vetette magát, gömbölyű két karjával átkulcsolta nyakamat s zokogott sokáig. Olyan-olyan volt épen, mint egy vergődő galamb.

Lili szerelmes lett belém.

És ha meg is rettentem az első pillanatra, nem ábrándítottam ki szívének legelső álmából s a

képzelt menyországból. Éreztem, hogy mikor visszadom csókját, ölelését, magam vagyok az álnokság, a hazugság s hogy hazug viszonzszerelmem, a csókom, az ölelésem.

Mert nem gyógyult meg csak a testem; egy asszony képét hordoztam a lelkemben még akkor is.

De azért ennek a falusi regénynek a diadala, az önző hiuság nem engedte, hogy bevalljam nagy álnokságomat Lilinek.

II.

Évek mulva történt. Sok virág kinyílt a házunk kertjében odahoza, sok elhullott. Hulladoztak, hervadoztak a virágok a lelkemben is, a mely tele volt csalódással. Belecsömörlöttem az életbe.

Akkor jutott eszembe, hogy haza megyek újra pihenni, elfeledni azt a szerelmet, a melynek oltárát összerombolták és sárba tiporták.

Ekkor találkoztam újra, évek mulva Lilivel...

Még szebb volt, még kívánatosabb, mert a Lilik nem az Azrák törzséből valók és nem halnak

iránt való lelkes küzdelem iránt. — Ha nem is lehet mindenki vezére az ifjuságnak, de mégis a nemes cél iránt annyit megtehet, hogy legalább meleg rokonszenvével segítse elő a szép ügy diadalát.

Örömmel tapasztaltuk tavaly az ifjúsági élet körében mutatkozó azon jelenségeket, hogy a saját érdekének s az együvértartozandóság érzületének elősegítése céljából körökké, egyesületekké tömörül. Szívesen üdvözöltük ezt, mert gondoltuk, hogy ezzel az érdeklődést felkeltve s a szorosabb érintkezésnek szükséges voltát belátva, a saját érdekében lépéseket tesz az ifjuság. — De talán csak ez is szalma tűz volt.

A midőn az előbb a régi diák élet egy-egy visszaverődő szép sugarát igyekeztem vázolni, ezt azért tettem, hogy én is elősegítsem azoknak törekvését, kik az ifjúsági életben változtatni akarnak. Ez által nem azt akartam elérni, hogy a régi diák életet visszaidézzem sirjából, mert ez már a múlté, a történelemé, engedni kellett a haladó kor követelményeinek s ezek a szép idők eltűntek, hogy helyet adjanak a mainak. Céлом az volt, hogy feltüntetve a múlt időket, segítsek oda hatni, hogy a mai kor kívánalmai szerint átalakult ifjúsági élet a debreceni diák élet tradícióihoz képest fejlődhesen tovább. Lerázván magáról a vaskalaposág, a maradiság, a nemtörődömség béklyóit, úgy léphessen fel

a helybeli társadalmi életben, mint a hogy állása miatt már régen kellett volna fellépnie. *Legyen az ifjuság a város szellemi és társadalmi életének egyik fontos és vezérlő tényezője.*

Mert valljuk be őszintén, hogy eddig város közönsége legfeljebb hírből tudta, hogy van itten a kollégiumban egy életerős ifjuság, mely csak holt kincs; mely aktív szerep helyett, csakis passiv szerepre van kárhóztatva a saját maradisága, nemtörődömsége miatt. Akkor tudtak rólunk valamit, ha p. u. jogász bál volt, ilyenkor beszéltek rólunk pár napig, azután újra elfelejtettek. Márpedig ennek határozottan csak az ifjuság az oka. Nem ellenkezett volna a kollégium szellemével, ha az ifjuság tömörülve lépett volna a nyilvánosság elé, követelvén az őt megillető helyet.

Vegyük p. u. a pesti jogászokat, látjuk akár minő nagyobb szabású ünnepély is van, a melyben az ifjuságnak részt kellene vennie, imponáns fellépésével mindenütt az első helyet foglalja el s csaknem vezérlő szerepet játszik. Erre sokaknak az a kifogásuk lehet, hogy a pestieknek lehet, hiszen ők a magyar diákélet központja s irányadója. De ez csak üres kifogás. Példát szolgáltat erre nekünk az eperjesi jogakadémia ifjúsága is, mely tudvalevőleg vidéki akadémiáink között csekély számú hallgatóságával csaknem az utolsó helyet foglalja el, de

meg, hanem tovább élnek, sőt tisztos molette nagymamákká válnak.

Ami emléke még megmaradt egy álnok asszonynak a lelkemben, kiröppent onnan a szabad levegő hizelkedésére. Meggyógyultam egészen.

Fölnyilt bennem egy vadvirágos múlt emléke, futó gyönyörűségével.

Az első szerelem éget, perzsel, emészt, a másodiknak gyöngébb a tüze, de tartósabb.

Valami nyári táncmulatságon csapott fel szivemben ennek a második szerelemnek a lángja.

Most a leány esküdött.

Milyen galádul megcsalt, akkor engem az a leány. Hazudott az ajka, a szive.

IV.

Kösön tudtam meg az egészet.

Az a virág, amelyet én törtem le, már nem nekem virul többé.

Az én ölemlen elbukott s hogy magára hagytam, egyre lejjebb sülyedt a lejtőn, amelyre az én kezem dobta ki.

Valami gazdag földbirtokos éretlen kamasz fia ki is esalta a szülei házból, de újra vissza került s befolyásos apja el is simította a dolgot valahogyan.

Alig egy-két ember tudott a dologról s nekem még is meg kellett tudnom; akkor, mikor már néhány óra választott el az esküvőtől.

Megutáltam, meggyűlöltem azt az asszonyt s vele együtt a világot. Belesajdult a szivem a fájdalomba, azután elfásult egészen; most már üres — üres.

Milyen rutul, galádul megcsaltuk mi egymást. Hazudott az ajkunk, a szivünk...

De eljönnek az idők, mikor a titkok nem maradnak titkok többé.

Az első összezördülésnél arcába csaptam a gyalázatát.

társadalmi s szellemi életével uralja az összes vidéki jogakadémiákat. Kevesen vannak ugyan, de talán épen e miatt összetartanak s egyöntetű fellépésükkel a városi társadalmi életének egyik fő-főrugóját képezik. S vajjon mi nálunk miért nem lehetne ez? Hiszen mi szám tekintetében is csaknem háromszor felülmuljuk az eperjesi jogászokat, e mellett még a kollégium s a diákélet annyira belevesődött már a debreceni intelligencia s a civisek emlékébe, hogy onnan a mai szunnyadó élet dacára sem lehet kiirtani?

Mi is kiküzdhetnénk a minket illető helyet a városi társadalmi s szellemi életében, csak mi rajtunk függ az.

A merev közönyösséget váltsa fel a meleg érdeklődés a saját ügyünk iránt. Barátságosan fogjunk kezét egymással s legyünk rajta, hogy az eddig szétforgácsolt erőnket egybegyűjtve, a saját érdekeinket istápoljuk.

Hiszen tapasztalhattuk a jelen semesterben, a midőn a Zenekör s különösen pedig Irodalmi társulatunk egy-egy matineval fellépett a nyilvánosság elé, minő kitüntető pártfogásban részesült. Jelen vezéreink — eltekintve holmi félrelépésektől — azt a szép célt, hogy a kollégiumi ifjúságot a városi

Megmérgezett szívünk ettől kezdve nem adott egymásnak egyetlen nyugodt percet sem.

De erről nem tudott a világ semmit.

Hogy csaltuk mi a világot, az emberek közt hazudott az ajkunk, a szívünk.

V.

Végre is összetörik a szív, a lélek. A vér lelohadt, a hajunkat behavazza az idő. A test, a lélek energiája, ellentálló érzéke elerőtlenedik, a szenvedélyek tüze kihamvad.

Él az ember csendesesen, békességesen, mert már nincs többé érzéke, ereje gyűlölni.

Olyan végtelen, szintelen lesz előtte az élet s bejegecesedik egész lényébe a közöny.

Igy csaljuk mi most már mindketten saját magunkat.

Epilóg.

Igy találtam megírva e történetet, a melyhez hasonlót százát-ezret komponál az élet, a melyben ma már legtöbb a hazug szín, a hazug szó, az élet, a mely maga a hazugság diadala.

Akikről szól, régen meghaltak, ajkukról az utolsó hazugságot már régen lecsókolta a halál...

Sz. Z.

közönséggel szorosabb összeköttetésbe hozzák, meg lehetős lelkiismeretes törekvéssel iparkodnak megvalósítani. E mellett még az ifjúság is kezdi belátni, hogy a saját érdekeit legjobban önnönmaga tudja elősegíteni s ezért némi érdeklődés már mutatkozott az utóbbi nyilvános matineken. Azonban ez csak a kezdet kezdete. Első lépés, melyet a többinek kell követnie. Ezért most kell még az érdeklődés iránti vágyat ébren tartani részint holmi családok féltésével, részint pedig más eszközökkel.

Törekvésünk tehát az legyen, hogy egyrészt az ifjúság érdeklődését felköltsük, másrészt pedig nyilvános fellépéseink alkalmával legjelesebbjeinket, legtehetségesebbjeinket állítsuk ki, hogy az élvező közönségnek kellemesen eltöltött perceket szerezzünk s így jó emlékekkel távozva innen, meleg rokonszenvével párosult érdeklődését továbbra is fentartsa irántunk.

Igy talán célt érünk!

Dósa István.

A becsületszékről.

Nincs oly intézmény, oly jogrend, mely mindaddig, míg a közjó érdekeit szolgálja, — ha gyökerei a régi multba nyulnak vissza, vagy a jelen viszonyok szabályozása keltette is, — hogy a közhangulatot ezen összérdek megvédéséért maga ellen fordítsa, — viszont sajnálatos jelenségnek bizonyulna a történelmi mult kegyeletéért a jogi becsület reputációjának megvédésére oly óvszert állandósítani, mi a rendes orvoslás helyett kuruzslásnak mondható minden alapot nélkülözve ama igazságos elégtételkapásra, amelyet esetleg a sértett fél szenvedett és a melynek orvoslását jogosan elvárhatná.

Dehogy ez nincs így, elég lesz arra a tényre utalnom, hogy igen hevesen kikelt a párbaj intézmény ellen több ízben a sajtó és hogy több főiskola mozgalmat indított e mánia ellen.

Mindez pedig azért van, mert ismerik a történelmet és belátják, hogy elavult intézmény.

De mikor a történelemben vizsgálódnak, nem mennek vissza abba a rabulisztikus korba, a melyben még az ököljog döntött s az mérte az igazságot, hanem visszamennek addig, a mikor meg lehetett állapítani egyik vagy másik intézmény helytelenségét, annak megszüntető okait, sőt elég addig is visszamenni, a midőn annak helyettesítőjéül a becsületében sértett félnek elégtételt adandó, meg-

alakították a becsületszékét. Hogy pedig a becsületszék egy igazán nemes és egyuttal már a lovagias elődeink által szükségesnek vélt intézmény volt s még mai nap is **ujabb** formában, arról nem lehet kételkedni senkinek s midőn azt megalakították, elődeink tanuságot tettek arról is, hogy nemcsak bacsületérzésük, hanem *jogérzetük* is van.

A joghallgatók becsületszékének is van történelme. Az t. i., hogy minden évben megalakult, működött és megszűnt. Van célja is, tehát életképes intézmény, csak hogy nem ilyen formában.

De azért még sem jut eszükbe sokaknak e kérdéssel foglalkozva, hogy szükséges intézmény és új alapokra kell fektetni. Könnyebb elsiklani felette, mint azt fejtegetni, *hogyan alakítsuk meg?*

Nem céлом itt a becsület fajait fejtegetnem, ez szükségtelen, mert itt csak a jogi becsületről van és lehet szó, sem annak bizonyításába nem mernék fogni, hogy volt kor, a mikor némely előkelő emberek nyugodtan türték a pofonokat, már csak a fájdalom érzeténél fogva sem. Itt az a kérdés, hogy a becsületszéknek van-e célja s ha van más formában, miképp alakítsuk meg?

A becsületszék elbírálása körébe esik a becsületében megsértett joghallgató ügyeinek igazságos elintézése, a hol nem a testi ügyesség és véletlen, hanem egy tekintélyes ifjusági becsületszék, melynek tagjai korrektnek ismert s az ifjuság által bizalommal kitüntetett egyénekből állanak. Ennek határozata elismertnek kell hogy legyen, mert tagjairól a részlehajlás fel sem tehető. Ez döntene az egyes esetekről, a melyeket kölcsönös sajnálat kifejezéssel, a sértőnek bocsánatkérésével; nagyobb sértésnél roszalása kifejezésével vagy megrovásával és bocsánatkérésével igazítana el. Ha pedig az ügy oly természetű, hogy csak karddal lehet eldönteni, jogában álljon ezt is előszabni az érdekelteknek.

Ezen becsületszék megvitatásain átmelve, az ügy, melynek szigorú kötelességévé tétetnék a leg-rövidebb idő alatti intézkedés, mindenesetre a döntés megnyugtatóbb elintézését eredményezi, mint két-két a megbízók érdekeit sokszor elfogultan védelmező megbizott.

Belátható dolog, hogy a becsületszéknek sokkal szebb, de a jogérzetnek is inkább megfelelő célja van, mint a párbajnak, mert egy tekintélyes testület által kiállított jegyzőkönyv — a felek részére — mégis csak az ügynek behatóbb ismeretét

és tisztább elintézését jelenti, mint két fél összemérkőzése.

Ily értelemben tehát nem lehet mondani, hogy a becsületszék nem életképes, mert nincs célja, sőt az én véleményem szerint új alapokon szervezve az ifjusági életben igen fontos hivatása van és mint a humánus egyesületek a segílyt a szakkörök az önművelést, a becsületszék a joghallgatók becsületbeli ügyének elintézését tekinti elérendő céljául és ez is a célja.

Azt nem vélem helyesnek, hogy köteles legyen mindenki ügyét a becsületszék elé terjeszteni, de egyik fél kívánságára mindenesetre csak a becsületszék dönthessen. Sőt a becsületszéknek joga legyen bármily intézkedés megtételére, a mit szükségesnek vél s kérheti a tanári kartól a megbélyegzett akad. hallgatónak a főiskolából kizárását.

De a becsületszék ne spionkodásokból éljen, hanem hozzon maga az ifjuság szigorú szabályokat a párbaj ellen és akkor arra a bejelentésekre nem lesz szükség. A becsületszék ujonnan szervezett alakját úgy vélem, *hogy 5 állandó tagja legyen* elnökkel együtt, a kiket a joghallgató ifjuság választana, minden évfolyamról egy tag és az elnök bármely évfolyamról választható. A felek küldhetnek még érdekük képviselőjére 4—4 tagot, kik közül 2—2 egy állandó becsületszék tag indítványára visszavethető, persze mindkét részről általános szavazat útján. Így vagy 9 vagy 13 tagból lenne megalakítva az új becsületszék, a felek képviselőjükkal együtt.

Mindenekelőtt azonban a párbaj ellen kellene az ifjuságnak lépéseket tenni és akkor megismerné minden joghallgató a becsületszék valódi célját, mely új alapon azt a hivatását elérné, a melyért a régiek megalakították.

Hiszen a vivás testedző sport s arra való, hogy fejleszse az ügyességet. Annak tere a vivőiskolák és vivőversenyek, ahol kiki excellálhat a maga módja szerint s a kiben egy kis életrevalóság és sportérzék van, az fejleszti is magában e képességet, de kötelessége is mindenkinek maga irányában ennek kultiválása, azonban hogy a becsület rehabilitására ez volna egyedüli eszköz, az nem áll, mert a közvélemény csak megmondja a magáét és mindig megfogja tudni tenni észrevételeit. De a becsületbeli ügyeknek az említett szék elejébe való vitele, igazságos ítélete minden akadémiai hallgatót inteni fog férfias viselkedésre, — a körülmények

számbavételére és azon illő magatartásra, mely megmutatja meddig terjed egyik vagy másik cselekvési körének határa? Ha pedig ez nem lehet, — kétféle lovagias ut áll előttünk. Egyik a becsületszék határozata és másik a kard véletlen döntése. Tessék választani közöttük!

Reformáljuk a becsületszékot tehát hogy legyen életképes.

Ha magáévá teszi a jogász ifjuság, már ezzel is közelebb mentünk a célhoz egy lépéssel.

Bár kevés a remény ahhoz, azt mutatja az eddigi tapasztalat.

Ktss Árpád.

CSARNOK.

Három a tánc.

— *A versek című kötetből.* —

Karácsony másodnapján

Járták együtt az elsőt

K. Nagy Lidi, meg a Bedő gyerek,

A fiuk kiáltozták

Tánc közben, a hogy szokták:

Hogy valakit ma ej, haj megverek!

— Csak egy gondolkozott felőle,

Joó Sándor, a lány régi szeretője.

Másodszor vizkeresztkor,

Járták együtt sokáig,

K. Nagy Lidi, meg a Bedő gyerek,

A fiuk kiáltozták

Tánc közben, a hogy szokták:

Hogy valakit ma ej haj megverek!

— Csak egy volt bizonyos felőle,

Joó Sándor, a lány régi szeretője.

Estendet a gyertyákat

Alig hogy meggyújtották:

Hamarosan ki is aludtanak!.....

Mégis a bíróságnál,

A nagy kihallgatásnál,

Verekedő, másnap, alig akadt

— Csak egy lépett önként előre,

Joó Sándor, a lány régi szeretője!

Szabolcska Mihály.

A doktor ur receptje . . . .

Irta: Kupcsay Félix.

Elöttem állanak a monostori seminarium fehérré meszelt vastag, hideg falai, nagy kockakövekkel, kirakott kapualja, elkopott falépcsői, megrepedt harangja s érzem ezt, e sajátságos, dohos zárda illatot.

Egy péntek napon történt. A fiuk már mind felváltak kelve. Hangosan, kinosan mormolták a leckét. Csak a Sárkány gyerek maradt egyedül bent a hálósobában. Ott feküdt az ágyán, arcán félelemmel s úgy látszott mintha önnön magával küzdene. — Nem volt semmi baja, de azért csak tovább tetette magát, mintha súlyos beteg volna. Fejét, nyakát vizes kendőbe burkolta s valahányszor egyik-másik tanulótársa bejött a szobába, szenvedésseljesen nyögte:

— jaj, hogy oda vagyok —

jaj — jaj! — — — —

holott csak a leckét nem tanulta meg arra a napra s félt a páter Serafin sujtó kezétől.

A kik vele együtt éltek abban a nagy intézetben, mind igen jól tudják, hogy milyen könnyen szánhatta rá magát az ember ilyen apró csinyek elkövetésére. Egy kis tehetség kellett csupán hozzá. A semináriumi „ispotály“ valóságos asyliuma volt a „betű csömörös“ kórban szenvedőknek s ez volt tán oka annak, hogy maga az intézeti orvos is gyakran tévedésbe esett a diagnosis megállapításánál. Volt rá eset, hogy tényleg súlyos betegnek nem szentelt annyi figyelmet, mint olyannak, a ki kitünően értette a jajgatást, az arcizmok rángatását s azt, hogy milyen methodus szerint kell sápadtságot előidézni, érverésünket fokozni stb.

Tizenegy órakor délfelé láttuk az öreg doktort az intézet felé cammogni. Ucu neki egy pillanat alatt mindenik a vánkosai közzé dobta magát s olyan nyögés támadt a szobában, mintha valamennyien kolerába estek volna. Rettegő Béla az egyik szögletben jobb karját verte a falhoz, hogy a pulzusa gyorsabban verjen, Govrák egy darabka szappant nyelt le, hogy hányási ingerekkel állhasson elő s csak a szegény Sárkány fiú állott tehetetlenül, egy szék mellett s nem tudta hamarjában kitalálni, hogy mit miveljen, mit tegyen?

— Üsd a hátadat vagy ötször a falhoz — szólott hozzá a nevető Salamon — — úgy fog a

szived tőle ugrani, hogy — — de az Istenért dugd el előbb ezt a csomag kártyát az asztal tetejéről, — azt a boros flaskót az ágy alá, — Cassanovát a párnád alá, ugy no! — — s aztán ismét nyögésre fordította a dolgot

— „jaj a fejem majd meghasad fájdalomtól és a szivem te utánad bánatomtól“ — s két kezével dörzsölte szemeit, hogy legalább azok legyenek vörösek, lázasok.

— Salamonnak teljesen igaza volt. Ugy vert a Sárkány szive, mint az ezred dobja, de meg sem köszönhette neki ezt az ajánlatot, mert a doktor szavát hallani lehetett.

Kint az ispotály előtti folyosón beszélgetett valakivel. Az igazgatóval. Ki lehetett találni saját-ságos rekedtes hangjáról.

— Ez a gazember simulál — mondotta az orvosnak.

— Ki? Salamon?

Az is!

— Govrik?

Az is!

— Rettegi?

Az a lump!

— Csongorádi is?

— Mind egytől-egyig vagabund, de kicsapom őket, majd informálom őket, megbuktatom, kiteszem őket, tolvaj, gazemberek!

— Valamit még sugtak egymás között, de azt már nem lehetett hallani, mert az ápolónő: Biri néni, kit ilyenkor el fogott a buzgóság, egy csészéből szentelt vizet hintett felénk. „Uram őrizz meg a nyavalyától“ mondotta s neki látott az orvos-ságos üvegek felbontásához, siránkozó, morózus arccal.

— Sárkány nem akarta bevárni míg a doktor őt észreveszi. Rögtön elébe állott mihelyt a lábát a szobába tette, jelentette magát s nagy zavarban volt.

— Tegnap sok szilvát ettem, — dadogta, — aztán mindjárt reá kávéit ittam, — még Biri néni készítette nekem — azóta szédülök, — a gyomrom, — oh doktor ur! — anyám, szegény mamám!

Salamon ezalatt jól a párnába kacagott. Nem is hitte volna, hogy ez a Sárkány ilyen ponyvás színész. Még rajta is tul tesz ma-holnap!

— Én-én nem vagyok a mamája édes fiam — szólott a doktor részvétteljesen, — de mert a do-logban a Biri néni kávéja is szerepelt, hitelt adott

a gyerek panaszának. Igen, igen ez a — — azt akarta mondani: az a rosz, pomádé ízű kávé, de el-hallgatott, mert Biri asszony belépett a szobába.

— Hanem csak türelem, — mutassa a pul-zusát. Igen, — lázas, látom komoly a baja;..... ugy-e maga fizetéses növendéke az intézetnek? Már hallottam is különben valahol. Szegény fiú! Mégis rendelünk valamit.

— Egy fél kirántott csirke, félliter ó-bor! Jó lesz?! Most pedig üljön le, dőljön az ágyára és pihenjen. — A seminárium fizetéses növendékei különben ép azon a levegőn és kosztion éltek és bánásmódban részesültek, akáicsak a többi — ingyenélő. Csupán a doktor ur distingvált e tekin-tetben; a fizetéses tanulók tőle mindig több elné-zést és jobbat várhattak, mert ő is várt azoktól egy kis honoráriumot. Tudta jól, hogy azok többnyire rossz tanulók, de módos gyerekek. Ezeket pedig pártfogolni kell. Kifizeti magát. Aztán meg azt a csirkét — az igazgató ur fedezi. Van elég pénze az öregnek, — ne fukarkodjék.

— Retteginek, Salamonnak és Govriknak ki-adta a passzust. Nincs már semmi bajuk. Beirta mindháromnak az igazolványába „csúzos betegek voltak“ s meghagyta nekik egészen komolyan, hogy még most azonnal feltakarodjanak, mert ő az igaz-gató urral nem fog mindig veszekedni, disputálni. Valósággal itt laknak a kórházban. Szégyeljék magokat!

S ezzel aztán sarkon fordult s az utolsó beteg-hez ment, a kis Csongrádi gyerekhez, ki a másik szobában tifusban, eszméletlenül feküdt.

— Nékünk abba a szobába tilos volt a beme-netel s csak később, — Birinénitől tudta meg Sárkány, hogy a doktor feladott minden reményt. Holnap ilyenkor már készülni lehet a temetésre.

Estefelé már csak ketten Sárkány és Csong-rádi maradtak lent az ispotályban. Sárkány nem engedte, hogy lámpát gyujtsanak. Olyan jól esett szemeinek a félhomály. Ledőlt az ágyra s mialatt elgondolta, hogy holnap, vagy még ma éjszaka csaknem közvetlenül mellette egy lélek fog elszál-lani a testből — olyan végtelen, megmérhetlen nagy részvétet érzett szívében. — Apját, sem any-ját nem tudósították betegségéről. Tán szülei sin-csenek szegény Csongrádinak!? — Olyan össze-huzódott, félénk gyermek is volt mindig az a fiu Pedig milyen jó tanuló, — az osztály esze volt. És most? — — — be kár érette, oh be kár! — —

De tán nem is lett volna olyan nagy beteg, — de eleinte neki sem hittek, — azt mondták ő is szimulál, — tettet magát, még sunyibb mint a többi, alamuszi, — Hoffmann cseppet adtak neki a helyett, hogy neki rendeltek volna kirántott csirkét és ó-bort egy literrel. De hát ő ingyenes növénydek; a ruhája sem volt valami uri fiura valló, az arca pedig erélyt, akaratot kifejező s nem bárányszemű, alázatos. Az olajat pedig itt nem szeretik. Senki sem törődött vele, hagyták fejlődni a bajt s most már el fogják temetni, holnap — holnapután. Ha a kóroda sok tekintetben felszerelési hiányokban szenvedett is, — egy tárgygyal bővön el volt látva. Csupa szent kép borította a falakat. A szent Háromságtól Imre magyar hercegig minden nevezetesebb szent képviselve volt. Régen függeszthették fel azokat a falakra, mert már szinte mindenken az oszlás foltjai mutatkoztak, s a zajtalan magányban csaknem egészen öntudatlanul fohászkozott Sárkány valamennyi szenthez, hogy gyógyítsák meg Csongrádyt, hogy lágyítsák meg a tanárok szívét s inkább pusztítsák el páter Serafint, ki úgy buktatja a szegény deákokat, mint a mesebeli szabó a legyeket.

Sokáig tündött így magában. Gyermekek lelkének filozofijával keresett igazságos ítéletet gondolatai számára s közel volt ahhoz, hogy ruhástul elszenderegjen a váncosok között. De a Csongrády sorsa minduntalan felébresztette. Nem birt szabadulni attól a gondolattól, hogy az a szegény lélek éhen hal meg ebben az intézetben. Ott hagyják elpusztulni s olyan ridegen térnek napirendre fölötté. Sirt ásnak számára, behantolják s az osztálytársaknak sok bosszúsága árán vásárolt koszorú lesz az egyetlen disz. — Az a doktor is olyan szivtelen. Nincs benne egy porszemnyi szeretet, odaadás.

— Oh ha én doktor volnék — sőhajtott fel — ott ülnék éjjel-nappal betegem mellett, lesném minden szusszanását, szeme pillantását, szive dobbanását. Egy bűvös varázslót, bűbajos embert látna bennem a beteg s belé oltanám azt a tudatot, azt az elhatározást: — „Meg fogok gyógyulni“, „Meg akarok gyógyulni“ — és gyűlöletet érzett az orvosok ellen, kik nem teljesítik kötelességöket, fellázadt lelkében az egész intézet ellen — melyben annyi a tévedés — s szerette volna mindenestül a levegőbe röpíteni.

— A másik szobaajtaja kinyílt s áthallatszott a kis Csongrády gyerek lázas hadarása. Mellette a

bibliából olvastak az ápolónők. Olyan csodálatos volt; mintha néhol a „naimi ifju történetébe“ bele talált volna az eszméletlen fiu tarka beszéde.

Sárkány nem birt tovább fekvé maradni. Ugy érezte, hogy annak a betegnek utolsó pillanatait legalább meg kell édesítenie. Mégegyszer bizonyára magához fog térni. Lásson valakit, ki könnyezik fölötté. Lábujhegyen besomfordált a másik szobába, az asszonyok bosszus tekintetével találkozott. Mosolylyal felelt megdöbbenésökre s tudtokra adta, hogy ő nem fél semmitől. Vele az Isten. Elvette a lámpa sértő fényét a beteg arcáról és sokáig, hosszasan behatóan nézte. — Szép volt, olyan édes volt, — félig már halott volt.

— Magok csak a bibliát olvassák és senkinek sem jut eszébe, hogy itt más dolog is volna — fakadott ki egy pár perc múlva. — Sok farizeus! Képmutató!

— Mi tetszik már megint az urfinak? Mindig csak parancsolni szeretne! Már ugyis hiába minden: Szentelt viz nem használt, tömjén füst nem használt, — a többi csak mérég! — fortyant fel Biri asszony.

— Nem a féle kell ide — rivalt reá Sárkány. Hangja éles volt a dühtől enynyi nembánomság láttára.

— Papot hozassanak! — nem látják, hogy egy fél óra múlva már hiába! — Szava csuklott; — fázott egész testében, olyan hűvös volt a szobában.

— Igen papot! — ismételte. Fel kell neki adni az utolsó kenetet. Keresztény, katolikus fiu. Illő, hogy legalább ezt megadják neki! — Értik-e már? — az utolsó kenetet!

— Oh! — nem! — nem! — még élek — szólt most valaki. — Élet! olyan rémesen hangzott. Mintha valami földalatti hang lett volna; — és a Csongrády gyerek mozgatta a száját, — kinyitotta szemeit, felemelte jobb kezének mutató ujját — mintha tiltakoznék Sárkány rendelete ellen.

— Nem! nem! — élni akarok — hangzott újra, olyan kérően, könyörgően. — Halovány arca vérpiros lett, orrcimpái reszkettek s parányi ádamsutkája fűgén járt föl és alá.

— A lélek utolsó visszatérése, a muló virág utolsó lehellete, gondolták magokban az asszonyok. — Szótlatlanul tekintettek reá. Sárkány megfogta a fiu kezét; érezni akarta, mint hülnek ki vékony

sovány ujjacskái, mint zsugorodnak össze a fájdalom utolsó nyilalására.

A doktor másnap reggel a szokott időben ismét megjelent. Szomorú, leverte ábrázattal jött be a szobába. Biztosra vette, hogy tegnapi jóslása teljesedésbe megy s annál nagyobb megdöbbenéssel fogadta Biri asszony ama kijelentését:

Csuda történt!

— Hogy-hogy?

A Sárkány urfi úgy meg ijesztette éjjel a Csongrády gyereket, hogy abba menten visszazállt az élet. Parancsoljon csak besétálni. Mondom csuda az egész, — csuda.

Az orvos arca most mintha mérges, bosszús kifejezést öltött volna. Belökte botjával az ajtót s a hogy Sárkányt az ágyelött látta, rögtön rá kiáltott:

— Hát maga mit keres itt?

— Mit háborgatja a beteget?

— Mit számárkodik!?

— Hogy mer az „én tudományomba“ avatkozni!

— Kontár! Szemtelen! Takarodjék innen!

— Elmennék én — válaszolta Sárkány mosolyogva — de nem lehet, nem tudok, nem enged a beteg. Azt mondja, hogy ismét rosszul lenne, ha itt hagynám egyedül. Érzem kezének szorításáról, hogy mint tér vissza belé az erő. — Olyan érdekes is volt. — Mondhatom: lélektani tünet. — Mikor a papot, utolsó kenetet emlegettem, összerázkódott egész teste — s nézve csak mint virul azóta.

— Eh! Lári-fári, — bolondság a mit beszél. Hülyeség, butaság. Ez használt neki ni! — a mit tegnap rendeltem a patikából — s egy üveg orvosságot tartott vizsgálódó szemei elé. — Ugy-e Biri néni? Igazán egyszerű is ez a szer, pedig féltem, hogy nem bírja ki a szervezete; — — — a maga beszéde pedig butaság, — hagyjon fel vele.

— Hát így akarják tönkretenni az én sikereimet? Rablók! — gondolta magában Sárkány. Elhallgatott, de érezte, hogy az ő részén van az igazság. Csongrády is megszorította titokban a kezét; ő is pártján állott, pedig a betegek nem szeretik problémák megoldásával törni az eszöket.

Ez alatt új beteget jelentettek s csaknem hangos hahotára fakadt Sárkány, mikor ismét Salamont látta maga előtt. Elkényszeredett arcot vágott. Kéz kezével gyomrát szorítóita. Szemeiből a szimulálás csak úgy villogott.

— Tegnap igen korán tetszett felküldeni — dadogta — az orvos előtt, — még nem voltam egészen meggyógyulva. Kérem, rendeljen valami jóféle cseppeket.

— Feküdjék le! Semmit sem rendelek, azt hiszi, hogy bolondot csinálhat belőlem? — Ellenben magának Sárkány megismételjük a tegnapi. Egy egész kirántott csirke, fél liter óbor. Hát az almásbélest szereti? No jó! ebből is kap három darabot. Máskor pedig ne avatkozzék az én dolgaimba. Látja, hirtelen ember vagyok s kimondom a mi a nyelvemen van. — Hát a papa mit ír? Lesz-e szüret az idén? Milyen nagyszerű volt az a butelia muskotály, a mit a tavaly küldött nekem. Ej, ha még vagy tíz darab lenne belőle! Ha ír, adja át üdvözetemet kedves szüleinek. Különben már én is megnyugtattam őket, hogy nincs semmi veszélyes baja. Egy kis „csúz“ az egész. — A jó Istenem áldja meg, viseljék magokat csendesesen — — —

— — — az ajtó betevődött utánna. Salamon hangosan felkacagott, hiányzott az ágyból, de tépte fejről az ecetes borogatásokat, kivette oldalzsebéből a kártyát s egy vastag szivarra gyujtott. Valamit épen mondni akart nekem, de hirtelen elhallgatott. — Mintha a doktor valakivel beszélgetett volna az ajtó előtt. Az igazgatóval. Rögtön ráismert sajátos rekedt hangjára.

— Pszt! pszt! — —

— — Megint Salamon? — ez egy megrögzött gazember! Tizenhárom próbás. Az intézet mótelye. — Hehehe! nevetett dühtől keserűen az igazgató. De kiteszem, kicsapom, megbuktatom — — !

— Egy néhány perc múlva az ispotály ajtaja ismét kinyílt. A direktor ur hirtelen bedugta a fejét s villámgyorsan kiáltotta be a fiukhoz:

Salamon! ön meg van bukva! ön ki van csapva! s mintha megtorlástól tartana, gyors lépésekben sietett vissza a doktor ur védő oldala mellé.

— Salamon pedig felkacagott s csak annyit felelt az új igazgatónak nem éppen dicsérő kijelentésére:

— Beszélhetsz jó vitéz, senki sem hallgat rád! — Arcán a megdöbbenésnek halvány árnyalatát sem lehetett látni. Mintha akkor is tudta volna, hogy így is ugyanis megint csak kegyelemre talál. — Hiszen ha már századszori ígéretre is bennt hagyták az intézetben, a százegyedik fenyegetés is csak fenyegetés marad.

Ez alatt Biri asszony is megteritette az asz-

talt. Fél óra mulva már föl is volt tálalva az ebéd. Sárkánynak kirántott csirke, egy fél liter óbor és almásbéles a melegéből. — Salamonnak lencse higitva, egy negyed cipó s egy hatalmas ugorka ahoz a dió nagyságu ugynevezett „Auflag“-hoz, a mi a lencse tetején jobbra-balra iringált. Hanem azért ezt is mind megette és Sárkánynak ugyancsak igyekeznie kellett, hogy legalább a csirkeszárnyát megmentse magának. Aztán még ezt a félliter óbort is csaknem egy szuszra kihajtotta. Alig hagyott benne egy pohárkára valót, a telhetetlen Salamon!

— A kis Csongrády fiu nagy szemekkel nézte végig Salamon és Sárkány harcát. Rászeretett volna rivalni Salamonra, de nem volt hozzá ereje. Hangja a torkán akadt. Aztán meg tán meg is bánta volna, ha enged haragjának. Ki tudja milyen éhes szegény Salamon? Ah az éhség! Ő maga is tudja már, hogy mit jelent ez a szó! És az intézeti konyha olyan vékonyan ereszt. Lencse, paszuly, laska, paszuly, lencse, — s így tovább. Így megy az nap-nap után, hónapokon keresztül, évek, évszázadokon át. Aztán meg legalább akkor adnának valami jobbat, mikor beteg az ember. Egy kis kirántott csirkét, egy pohárka óbort! Óh, ha neki is eleinte ilyet rendeltek volna, — ma bizonyára ép, egészséges ember és nem mulaszt annyit az iskolában! Hanem hát ő „ ingyenes “ helyet élvez az intézetben, az ő szüleinek nincsenek szülő hegyei, nem tartanak szüretet, mely a doktor ur érdeklődését felkölthetné. Ő kegyelem kenyéren él, ezt pedig el kell fogadni s ha az olyan csupa lencse is, dicsérni kell, mosolygó arcot kell hozzá csinálni. S ez a gondolat, hogy neki maholnap ismét vissza kell térni abba a világba, a melyben már négy esztendeje vegetál, szinte szemrehányást tett szívében Sárkánynak, hogy miért nem hagyta őt inkább nyugodtan meghalni s miért hívta őt vissza a menyország küszöbéről ebbe az utálatos életbe? s egy nagy kérdőjelt látott szemei előtt lebegni annyi megfejthetetlen talánynyal.

Színház.

Két ujdonság került rövid idő alatt színre színházunkban. Thury Zoltán „Katonák“ színműve és Ordenneaux „Babá“-ja.

Mindkettő bevált, telt háznak örvendett.

A Katonákban bemutatja Thury Zoltán a mai

katonai élet nem épen kedvező színben feltüntetett társadalmi képét. Udvardy Pál (Komjáthy János) munkás katona. A katonaság reformjáról dolgozik szabad idejében. De a főhadnagyi rangjának megfelelő külső megjelenés, a megkívánt sokoldalú költséges összejövetelek hátrányai nagy visszahatással vannak családi otthonában, úgy hogy felesége (Halmi Margit) sem tudja a pillanatnyi pénzzavarokból kisegíteni. Marjay Sándor (Székely S.) gazdag földbirtokos jár házához, ki feleségének imádója. Több ízben látta a nő kétségét és egy alkalommal felajánlotta tárcáját, melyből minthogy férjének sürgősen szükségelt pénzüsszegét apja (Fenyéri M.) nem volt hajlandó kifizetni, az összeget, Marjay hosszas kérelmére elfogadja Udvardy megtudja e dolgot s mert neje nem mondta meg, hogy kitől kapta, gyanuba veszi és nejét tisztességében sértő kifejezéssel illeti. A megsértett nő erre elmegy s csak még egyszer toppan be, hogy elmondja az ő tisztességét és hogy Ferike gyermeküket elvigye.

Anna testvére Klára (Szabó Irma) Veress Ákos iránt ébred szerelemre. Ez szelid lelkületű ember, nem katona, később kilép. Az öreg Udvardy (Bartha) végig biztatja fiát, hogy ne csüggedjen, de már hiába, a sok csapás alatt megtörik és mikor meggyőződött felesége ártatlanságáról, oda hagyta gyereke is, kivégzi magát.

A bonyodalomból még ki nem vehető tragikus végűszínmű, amindennapi életből van véve. Személyei rokonszenves alakok, bár színműnek igen erős a katasztrófa. Iránya, hogy a katonaságot is új alapon kell szervezni.

Halmi M., Komjáthy J., tökéletes alakításai és a többi szereplők sikeres játszása biztosították a teljes sikert.

Valóságos elismeréssel szól a kritika a másik darabról is, a Babáról. Lancelot (F. Kállai Lujza) utrakelése a kolostorból, Hilarius (Fenyéri M.) babája (Kaposi J.) a lakodalmi ünnepély, de la Chau-tenelle (Szentés J.) és Loremois (Bartha J.) öröme a felett, hogy Lancelot mily szép mennyasszonyt választott, mulatságos jelenetek, szép zene és ének-kisérettel, a mire Kaposi J. és F. Kállai L. nem kis eredménnyel válalkoztak, — a publikum teljes megalégedését kivívták.

Alesia a kolostorban megéled és csókot nyom Lancelot homlokára — ez felébred és a cella egy boldog pár otthonává válik.

Maximin atya is megkapja a fél örökséget, tehát a retek szezonnak vége lesz és Lancelot is Alesiát.

A darabnak különösen szép zenéje élvezetes. Szóval az ujdonságok beváltak

Krix.

Lapszemle.

Sárospataki Ifjúsági Közlöny decemberi száma gazdag tartalommal jelent meg, melynek vezércikkéből, Gyarmathy Józseftől, ugyanaz a buzdító szó hallatszik ki szépen fejtegetve az ifjúság munkakedvének hiányát, a mit több ifjúsági lapban nem rég olvastunk. — Bosznia és Bulgária a berlini kongresszus előtt Zsoldos Benőtől, Egy tanulmányi utról Izsó Bertalantól, Nehány szó az ó-szövetségi ember áldozati törvényekről Harsányi Istvántól s még a tárca képezi a cikksorozatot.

Zsoldos Benő szerkesztése alatt a S. I. K. folytonos haladást mutat, nem láttunk benne sok ígéretet, de annál több sikert.

Egyetemi Lapok. Január 1-én megjelent számában egy program olvasható, a mi a reformpárt még eddig el nem ért sikereire sejtet. Benne van még az Egyetemi-Kör belservesztetének új alapon való kidolgozása és társadalmi életének fellendítése, ez utóbbi tea-estélyek útján.

Bár a viszonyok nem engedték ezt teljesíteni és most a kör be is van zárva — a mi nem a reformpárt érdeme — nagyon kívánatos lenne, hogy a program bárkik által is megvalósulást nyerjen, mert a kik a reformpárt győzelemre jutásán szép reményeket fűztek ahhoz, mindenesetre többet vártak tőle, mint a mennyit tényleg tett s különösen nem elégednek meg azzal a felelettel, hogy még nem látszik az eredmény.

„A naiv emberek“ közleményben kimutatja K. Z., hogy mégis csak van az ifjúságnak nyomos közvéleménye, a mit azonban megvesztegetni nem lehet.

Szocialismus és társadalom Zsemberi Gyulától.

A tárcában Paul jól ismert névvel találkoztunk. S—y ir rektifikálása csak azt bizonyítja, hogy Ideálok alatt nem ideálokról írt, pedig többi ideáljai mellett az ifjúság politikai befolyásának ideálja is megférhetne, ha nem abszurdumként fogjuk fel, hanem a közvéleményen alapuló közrevett politikai befolyást értjük ezalatt, a mint érteni is kell.

Az meglehet és elismerem, hogy S—y ur ideáljai közül ki volt felejtve ez ideál, pedig el is érhető, meg is valósítható, ha csak az ifjúság egyetemének közvéleményéről szólni lehet, ha van Ha pedig van, miért ne törekedne az ifjúság minél tekintélyesebb részként szerepelni, hogy így jobban figyelembe vétetve magatartását és közvéleményét (közvetve) politikai befolyását is minél hatályosabban érvényesíthesse?!

Hogy ehhez mik a szükséges feltételek, azt szükségtelen felsorolnom, mert még arra a konklusionra jutnék, hogy ideálomban S—y ur összes ideáljait feltaláltam.

Kolozsvári Egyetemi Lapok január 1. száma közli a nemzetközi diák-kongresszus folytatását. Gergely György a Magyarországon megjelent téves információ alapoló tudósítás rektifikálására az Egyetemi-Kör választmányának megbízásából nyílt levelet intéz a Magyarország szerkesztőjéhez, mely a Magyarországnak volt szánva. de még nem tette közzé — nem tudni mi okból.

Komoly, lelkesítő ünnep folyt le, két sub auspiciis regis doktort avattak fel, Erdélyi Lajos végzett bölcsész és Boér Elek végzett joghallgatót Zsilinszky Mihály államtitkár jelenlétében.

Irodalom és művészet, valamint hirrovata is gazdag tartalommal van szerkesztve.

Az egész lap egy mintapéldány s még azzal is dicsekedhetik, hogy tárcáját Dr. Márki Sándor egyetemi tanár jeles történész tanulmánya disziti.

(k—d.)

Diákélet Grácban.

Folytatás.

Írja: **Takács Endre.**

A mi diszöltözetünk valóban remek volt. Én majd felülről lefelé fogom kezdeni a leírást. Fejünkön egy apró kis sapkát hordtunk, mely bársonyból volt arany himzésekkel diszítve s átmérője nem volt nagyobb 15 cm.-nél. Ezt egy gummizsinór segítségével fejünk bubján félrecsapva viseltük. Csak az Obmann és a Fuchsmajor hordtak széles karimájú Rembrandt-kalapot. Előbbié az egyesület színeit viselő tollakkal, utóbbié egy szépen konservált róka farkkal ékeskedett. Öltözkünk legszebb része az attilához hasonló bársonyzeke volt, mely olyan színű volt, mint az egylet alapszíne és számos sujtással és paszománttal ékeskedett. El fölött a jobb váltól a bal csipőig egy az egylet színeiben játszó széles selyem szalag diszlett, a mely a csipőnél egy szép csokorba volt elrendezve. Kezünkön fehér szarvasbőrből készült lovagkezttyüt viseltünk, bal oldalunkon pedig a „Schläger“-t. Ez a „Schläger“ egy gyöngén hajlott kard, óriási kosárral, melyben különféle színű ügyesen elrendezett posztódarabok ismét a burschenschaft színeit adták. Végül egy fehér feszes szarvasbőr nadrág és egy térden felül érő lakkoszima egészíti ki öltözetünket.

Háromnegyed kilenckor pontosan megérkezett az értem kirendelt Fuchs, ki szintén teljes díszben volt, s azért is igyekezett arcának is minél komolyabb és előkelőbb kifejezést kölcsönözni. Sietve hajtottunk a „Pastete“-hez, a melynek nagy terme valóban festői látványt nyújtott. Az összes couleur studentek ott voltak különféle színű dolmányokban és szalagokkal s az egyes csoportok különválva gyűltek össze saját zászlójuk alá. (Minden Burschenschaftnak van saját zászlaja.) Midőn már hiánytalanul együtt voltunk, leültünk, hogy a dicső árpalé még fokozottabb ünnepi hangulatba hozzon, de a mikor a közeli dómnak nagy toronyórája búgva ütötte el a tizet, hirtelen felugráltunk és siettünk a már előre meghatározott sorrendben kocsiba ülni, a

mi persze kissé nehezen ment s csak az obmannok tapintatossága gátolta meg a confusiót.

Végre $\frac{1}{2}$ 11-kor mrgindult a diszes menet. Minden Burschenschaft első kocsija hatfogatu volt, melyben az Obmann ült a zászlóval s mellette a legöregebb diák, vagyis „das bemoste Haupt.“ Aztán következett egy négy fogatu hintó, melyben a „Fuchsmajor“ és a másodosorban legidősb diák, „das alte Haus“ foglaltak helyet; aztán következtek korszerinti sorrendben a „burschok“ és „Fuchsok“ fiakkerekben. A mi egyletünknel mi ketten voltunk a sereghajtók, mint legfiatalabbak.

Az egyetem kapujánál már ott állott a „szintelen“ diákság, a melynek egyes tagjait mi röviden „Kameel“-eknek, azaz tevéknek hívjuk, s mely minket „Hoch“ és „Heil“ kiáltásokkal fogadott.

Innen felvonultunk az „Aulá“-ba, a díszterembe, a hol mi foglaltuk el a legjobb helyet, mert mi voltunk legközelebb a kathedrához, tehát jól hallottunk és szemben álltunk a diszes hölgyközönséggel, tehát szépet láttunk.

Csakhamar bevonult a tanári kar, élén a mult év rectorával, a kinek, valamint a dékánoknak mellén az egyetemi aranylánc diszlett. Az ünnepélyt a „Gott erhalte“ hangjai nyitották meg, melyeket a jelenlevő katonabanda csalt ki trombitáiból. Az utolsó akkordok elhangzása után az exrector lépett a kathedrára és felolvastván a mult iskolai év történetét (a mi bizony jó volt, mert, azt hiszem, e nélkül a Burschok javarésze sohase tudta volna meg azt) levette vállairól a rectori jelvényt, hogy azzal az idei tanévre megválasztott „rector magnificus“ vállait ékesítse fel. Ezt az ünnepélyes pillanatot a mi dörgő „Heil“ kiáltásaink, kivont és magasra tartott kardjaink csillogása és a katonabanda „tusch“-ja kísérte.

Aztán az új rector tartott beszédet. A házasság előnyeiről értekezett, de én bizony nem sokat jegyeztem meg az ékes orátióból. Beszédét elvégezve, lelépett a szószékről és megharsantak a „Gaudeamus igitur“ hatalmas akkordjai, melyeket ezuttal nem a trombiták, hanem a mi gégeink harsogtattak és midőn azon passzushoz értünk, hogy:

„Vivat academia vivant professores,“ száz „schläger“ szállt ki süvöltve hüvelyéből a légbe.

Az ünnepély véget ért, de az ünneplés nem mert olyan „Festkneipét“ tartottunk, hogy két napig aludtam utána.

Ezek történtek most; következő levelem sem fog várni magára. Addig is ölel barátod

Jenő.

Grác 1897 okt. 17.

Reformok.

A miket mult esztendőben a debreceni akad. ifjuság sajtója nyilvánosságra hozott avatott tollu akad. hallgatók tollából az A. K. létrehozására, az egyetek beléletének fellendítésére, — mindama közlemények annyi eredménnyel jártak, hogy minden maradt úgy, a hogy volt. Gyönyörű terveket dolgozott ki egyik is másik is. Elolvastuk és örültünk a jövő szebb kornak. A remények tartottak jó ideig, a míg szét nem foszladoztak, pedig maga az ifjuság helyzete sürgette a gyors tettet, az A. K. létrehozását.

De ne állítsunk valótlanosságokat és ne panaszkodjunk! Nem egyesek, hanem mindennek mi vagyunk az okai, az összes hallgatóság. A mi nekünk kell, az egy párnak is kell, de a mit egy-két ember tervez, az dugába dül pártolók nélkül. Így volt az A. K.-rel. Nem reflektálok M. M.-nak a Debrecenben megjelent reformjaira, mert ezt szükségtelennek tartom. Sem a viszonyokat nem ismeri, sem a mult évben előnyomuló ujitási áramlatot, az látszik ki jó igyekezetü dolgozatából, a mikre nézve felvilágosítást ad a D. F. L. 97/98. II. III. VI. száma. Az idéni egyesületi élet nyilvánulásait kicsinyítő lensén át vizsgálja, pedig nem lehet, mert, a ki a gyűléseket rendszeren látogatta, ilyet nem mondhat. Mégis hosszú árnyalatos képet hoz ki, hiába volt miből. Sokról lehet sokat beszélni. — Ez évben csendes, de termékenyköri élet volt. A Jogász Önképzőkör évek óta úgy áll, mint ma. Jó, hogy nem mondta rá,

hogy a klikk rendszer miatt. Ebben ő is lenne van mint tisztviselő, még sem tud életre vergődni.

A többi egyletben nincs beteges állapot.

Az A. K. el van fogadva. Hogy létre jöjjön, kell hozzá egy ifj. gyűlés. Bizottság kiküldése. Jelenítés. Alapszabályok. Jóváhagyása. És szeptemberre megalakulhat. Mig azonban megalakulna ez a bizottság, hiába dolgozunk helyette soros cikkeket, hisz mult évben megtették ezt mások s nekünk tulhaladott álláspont. Ujat kedves reformátor ur!

K.

Egyleti élet.

Minden egylet működését a vizsgák idejére régi szokás szerint 'beszünteti, így jelenleg sem működnek, majd csak februárban fogják megkezdeni újra működésüket.

Foot ball csapat. Dzurilla Béla III-ad éves joghallgató kollegánké, a jeles sport emberé az érdem, hogy ezen szép és kedvelt sport otthonra talált kollegiumunk ifjusága között. A foot ball csapat tagjai tudomásunk szerint a következők: Dzurilla Béla 3. jh., Sipos Béla 3. jh., Kemény Emil 2. jh., Kun Béla 3. jh., Frater Ernő 1. jh., Adi Endre 3. jh., Szaitz Márton, Schiller 2. jh., Hirschfeld Dezső 1. jh., Mészáros Károly, Bodnár Sándor 2. jh. és Mohácsy 3. jh. — A gyakorlatok, eltekintve az utóbbi esős időszaktól, most a téli hónapokban is tartatnak s rendszeren nagy közönség nézi végig a szép és testedző játék-gyakorlatokat.

Hangverseny Békés-Gyulán. Egy régi szép eszme, a vidéki hangversenyek tartásának eszméje valósult meg a legközelebb. A „Debreceni Főiskolai Zenekör“ a békésmegyei akadémiai hallgatók lelkes támogatásával Gyulán 1898 decz. 28-án fényes hangversenyt rendezett, felolvasással egybekötve, ez alkalommal az ifjuság közül többen elmentek Gyulára, ott voltak: Kerepecky a „Békésmegyei kör“, Kun Béla a jogászsegélyző egyesület, Balogh János a jogász önképző kör és Mohácsy a „Zenekör“ elnöke, ezenkívül Tömöry Baics

Simoneszku, László Jenő, Pásztor Gyula, Hajdu József, Kemény Emil stb. joghallgatók. Hangverseny után, mely szépen sikerült, reggelig tartó tánc következett, melyen a legjobb hangulat uralkodott mindvégig. A leútzott jogászok a város vendégei voltak, s hogy mily kellemes benyomást tettek a közönségre, legjobban mutatja az, hogy másnap nem engedték el őket s meg kellett toldani egy nappal a Gyulán való időzést, és hogy megígértették velük, hogy tavasszal újra fognak tartani egy hangversenyt. A szép sikeren felbuzdulva, a jövő hónapban Böszörményben fog tartani a „Zenekör“ a Hajdumegyei kör támogatásával egy hasonló hangversenyt, melynek sikere érdekében Varga Imre a „Hajdumegyei kör“ képviselőjében és Mohácsy, mint a „Zenekör“ elnöke már megkezdtek a tárgyalásokat.

Francia nyelv az akadémián. Egy kisebb, franciául tanulni vágyó lelkes csapat kötött legujabban egyezséget, hogy egymással — eltekintve a hivatalos érintkezéstől — társalogni csak franciául fog, hogy úgy némileg is elsajátíthassa ezt a világ nyelvet, melyre oly nagy szüksége van. Elő kerültek a nyelvtanok s a conversatonok, s a társaság minden egyes tagja nemes ambícióval látott hozzá a tanuláshoz, s gyakran lehet hallani, a bon jour, jamais l'honneur, ou aller vous monsieur stb. primitiv társalgási szólamódokat, na de sic itur ad astra! Tagjai ennek a társaságnak: Fráter Ernő, Kun Béla, Hirschfeld Dezső, Sipos Béla, Ady Endre, Kemény Emil és Mohácsy joghallgatók. Bárki beléphet a társaságba, ki a nyelvtant jól tudja s ki kötelezi magát, hogy csakugyan fog franciául beszélni és tanulni.

Vegyes közlemények.

Dr. Kovács Sándor. Őszinte sajnálattal tesszük közzé a hirt, hogy Dr. Kovács Sándor akadémiánk igazgatója, egészségi állapotára hivatkozva, igaz-

gatói tisztéről lemondott. Nem első ízben volt igazgatója e főiskolának, — de nekünk csak most volt alkalmunk böles vezetését érezni. — Lelkesedéssel szigorú pontossággal vezette főiskolánk ügyeit, de jóakaratu tanácsát, támogatását soha sem vonta meg egyik hallgatótól sem, szívjóságát, nemességét éreztük mindnyájan. Az ifjuság mindig rajongó szeretettel vette körül, tisztelte benne a böles, jóságos vezető férfit. Midőn lemondása felett az egész ifjuság nevében sajnálatunkat fejezzük ki, kívánjuk, hogy a tanári katedrán, honnan oly sok derék embert nevelt a társadalomnak, működését még sokáig folytathassa.

Lapunk a városi nyomdában történt újítások miatt felmerült technikai akadályok miatt nem jelenhetett meg rendes időre, a mit a szerkesztőség úgy vél pótolni, hogy a második félévben több számban fogja megjelentetni, az elmaradást pótolandó.

Az ismert oláh ifjak vezérét, Bolcas Lucián nagyváradi joghallgatót nemzetiségi izgatásai miatt a vallás- és közoktatásügyi miniszter az összes magyarországi főiskolákból kitiltotta, a mi akadémiánkon is ki van függesztve.

Párbeszédi vizsgák. A szokásos félévet záró párbeszédi vizsgák most folynak akadémiánk mindkét fakultásán. Az eredmény általában véve kielégítő. Január 31-en fejeződnek be a vizsgálatok, mire az index aláírás következik. Az új félév megnyitása február első hetében lesz. Ezt már az újonnan választandó akadémiái igazgató fogja eszközölni.

Szerkesztői üzenetek.

N. B. Olvastuk sorait. Sok a hangulat benne, de még sem válik be.

P. Gy. Ugy látszik csak a szerelmi költeményekkel szimpatizirozik. Miért nem ír valami komoly dolgot?

N. J. Vadászkalandja és a mamuth ismertetése nem a mi lapunk keretébe való.

S—a. Megrendeléseket szívesen fogad a kiadóhivatal

Nem közölhetők: A szerelem troubadurja, Az erdő télen, Az ellenzék diadala, Kollégiumi hangulatok, Két humoreszk, Béka halála, Az és mint kötszó, A progressio és degressio, — és a Sociálismus jegosultsága.